

Reseña.

Reseña crítica (en lengua gallega) de Culturas, civilizaci3ns e sociedade global. I Encontros de Mondariz-Balneario.

María Gimena del Rio Riande.

Cita:

María Gimena del Rio Riande (2006). *Reseña crítica (en lengua gallega) de Culturas, civilizaci3ns e sociedade global. I Encontros de Mondariz-Balneario*. Reseña.

Direcci3n estable: <https://www.aacademica.org/gimena.delrio.riande/52>

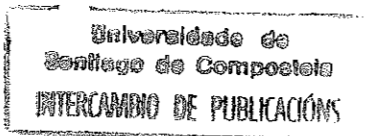
ARK: <https://n2t.net/ark:/13683/pdea/5Py>

Esta obra est1 bajo una licencia de Creative Commons.
Para ver una copia de esta licencia, visite
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.es>.

Acta Acad3mica es un proyecto acad3mico sin fines de lucro enmarcado en la iniciativa de acceso abierto. Acta Acad3mica fue creado para facilitar a investigadores de todo el mundo el compartir su producci3n acad3mica. Para crear un perfil gratuitamente o acceder a otros trabajos visite: <https://www.aacademica.org>.

TR/0252
05

Madrygal (Madr.)
2006, 9

Madrygal. Revista de Estudios Gallegos

Madrygal. Revista de Estudios Gallegos, con ISSN 1138-9664, es una revista de periodicidad anual, con formato 19x27 cm. y orientada a la difusión de la lengua, literatura y cultura gallegas. En ella tienen cabida estudios literarios, lingüísticos, históricos, etcétera. Además de los artículos científicos y de divulgación, cuenta con secciones de creación (poesía y narrativa), crónicas, traducción, entrevistas y reseñas de libros de la especialidad. Los artículos se publican en español y en gallego. *Madrygal. Revista de Estudios Gallegos* está abierta a profesores, alumnos e investigadores de universidades españolas y extranjeras (especialmente Hispanoamérica). La revista está subvencionada por la Dirección Xeral de la Política Lingüística de la Xunta de Galicia.

Edición
SERVICIO DE PUBLICACIONES
UNIVERSIDAD COMPLUTENSE
Vicerrectorado de Cultura, Deporte y Política Social
Obispo Trejo, n.º 2 E-28040 Madrid
Teléfonos: +34 913 94 11 19 / 11 23
Fax: +34 913 94 11 26
produccion.publicaciones@rect.ucm.es
www.ucm.es/publicaciones

Miembro de la Asociación
de Editoriales Universitarias Españolas
www.aeue.es

Asociado a CEDRO
www.cedro.org

Correspondencia
Departamento de Filología Románica, Eslava y
Lingüística General, Facultad de Filología
Edificio B, Planta 7.ª
Universidad Complutense de Madrid
Ciudad Universitaria, 28040 Madrid
Tel.: +34 913 94 58 21
http://www.ucm.es/BUCM/revistasBUC/portal/

En el portal de revistas científicas de la UCM pueden consultarse los números anteriores así como las normas de publicación para sus colaboradores y las condiciones para establecer canje o suscripción

ISSN: 1138-9664
Depósito Legal: M. 15892-1987

Composición e impresión
Gráficas VARONA, S.A.
Polígono El Montalvo, parcela 49
Teléf 923190036-Fax 923190027
37008 Salamanca (España)

Diseño de cubierta: Equipo de publicaciones UCM
(Cristina Peñarín, Maite García, y Jon Dornaletche) y
Adolfo Antón.

Ilustración de cubierta: Eugenio Granell. *No es posible olvidar*. 1951, Óleo sobre lienzo, 67,5 x 47,5 cm: Museo Bellpart, Santo Domingo.
Cedida generosamente por la Fundación Granell.

Precios
España
Suscripción anual: 15 euros
Número suelto: 18 euros
Números sueltos
anteriores al año 2000: 7,50 euros

Europa
Suscripción anual: 18 euros
Número suelto: 21 euros
Números sueltos
anteriores al año 2000: 10,50 euros

Resto del mundo
Suscripción anual: 21 euros
Número suelto: 24 euros
Números sueltos
anteriores al año 2000: 10 euros

Colección en CD-ROM(formato PDF)
ISBN: 84-95215-87- X
Números 1 al 5 (1998-2002)
Institucional: 23 euros
Individual: 18 euros
(Todos los precios incluyen IVA)

Venta y suscripción
Servicio de Publicaciones
Obispo Trejo n.º 2. E-28040
Teléfonos: +34 91 394 11 28 / 11 29
Fax: +34 91 394 11 26
revistas.publicaciones@rect.ucm.es
www.ucm.es/publicaciones

Servicio de canje
Biblioteca de la Universidad Complutense
Servicio de canje
Ciudad Universitaria.
28040 Madrid
Teléfono +34 913 94 69 70 / 69 26
Fax: +34 913 94 69 29
buc_canje@buc.ucm.es

Para más información consultar boletines en páginas finales y en www.ucm.es/publicaciones

Madrygal. Revista de Estudios Gallegos*

Madrygal. Revista de Estudios Gallegos se realiza en el Departamento de Filología Románica, Eslava y Lingüística General de la Facultad de Filología de la Universidad Complutense de Madrid. Facultad de Filología
Universidad Complutense.
Ciudad Universitaria
28040 Madrid
Tel.: +34 91 394 58 21

- Director honorario** : Alonso Zamora Vicente †
- Directora** : Carmen Mejía Ruiz (Universidad Complutense de Madrid)
cmejia@filol.ucm.es
- Secretarios** : Roberto Pascual (Universidad Complutense de Madrid)
robertopascual@filol.ucm.es
Miguel Louzao Outeiro
orazo@eresmas.com
- Consejo de Redacción** : Ana Acuña Trabao (Universidad de Vigo)
Denis Canellas de Castro Duarte (Universidad Complutense de Madrid)
Ana M.ª González Mafud (Universidad de La Habana. Cuba)
M.ª Victoria Navas Sánchez-Élez (Universidad Complutense de Madrid)
Eugenia Popeanga Chelaru (Universidad Complutense de Madrid)
Juan Miguel Ribera Llopis (Universidad Complutense de Madrid)
Rosario Suárez Albán (Universidad de Ondina. Bahía. Brasil)
Carlos Zubillaga (Universidad de la República. Uruguay)

* Se recuerda que los números 7 (2004) y 8 (2005) de esta revista fueron codirigidos por M.ª Josefa Postigo Aldeamil y Carmen Mejía Ruiz.

ra polo irrecuperablemente perdido tempo da infancia, ese tempo no que o mundo aínda non ten regras, sendo coma un paraíso no que se teñen que nomear por primeira vez as cousas.

A obra amósase chea dunha serie de orixinalidades que recollen algunhas das máis destacadas innovacións da literatura do século XX. A primeira destas orixinalidades aparece ó principio do libro na dedicatoria en forma de caligrama (véxanse as súas referencias literarias)

Indica o autor na introdución que a estrutura do libro é de tipo fragmental, “estrelas”, que se axugan mediante o que el denomina “chaves” ou títulos dos capítulos, asemellándose á *Biblia*, que configurarán, lidos de seguido, uns interesantes poemas que en certa maneira son as claves ideolóxicas, a “mensaxe” do libro. Esta estrutura ten un certo grao de orixinalidade, permite ordear o volume ao gusto do lector, comezar ou deixar a lectura en calquera parte. O único aspecto negativo sería que, salvando unha leve liña argumental que parece amosar o crecemento de Darío, tanto físico coma sobre todo intelectual, non hai unha engranaxe na obra, unha dirección. Quizas por demasiado acostumados bótase en falta a clásica distribución de presentación, nó e desenlace.

A técnica narrativa susténtase nun diálogo entre Ío e o persoaxe que corresponda. Presenta a orixinalidade de que sempre que fala Ío, o comezo do diálogo é en minúscula, recurso que se fai extensivo ós momentos en que o texto é puramente descritivo do que fai ou pensa o neno. A razón deste recurso non é moi clara, quizas pretenda reflexar a condición de cativo do protagonista polo que todo o que di empeza en minúscula, coma se fora menos importante. Noutros casos, o diálogo entre os maiores e os nenos amósase en paralelo, logrando así un tipo de lectura moi creativa.

Fóra de certas referencias moi concretas a uns personaxes non nomeados pero facilmente recoñecibles como Fraga (“o vello gordo que fala mal...”), Aznar (“un señor de bigote”), ou a outros feitos histórico-sociais que si son explicitados como a plataforma Nunca Máis, non se fan maiores referencias temporais, o que resulta moi positivo, xa que dota de universalidade ó texto e casa ben coa que sería a mentalidade dun neno que aínda non ten elaborados os referentes espazo-tempo, e moito menos os referentes históricos.

Na linguaxe destaca, como ten que ser, a sinxeleza. A grande dificultade deste tipo de textos é precisamente esa: unha fala que non desentoe coa persoa que a utiliza pois, coma neste caso, sendo un neno non se pode prestar a exceso de “literatura”. Espállase esta sinxeleza ó resto dos personaxes do libro. Destaca o recurso da onomatopeia que utiliza Ío especialmente nos momentos do xogo.

Os personaxes principais da obra son Ío e seu pai, que fai de narrador na maioría dos casos. O pai representa o mundo xa feito, as normas, a realidade. Intenta achegarse ao neno con agarimo, ensinándolle, pero sen imposicións. Ío, dentro da súa saxeidade, resulta moi

complexo. Por unha parte é a inocencia dos primeiros anos, aspecto este moi logrado no libro e que lle dá un realismo e unha frescura que destaca coma o seu maior logro. Por outro lado, expón ese sentido crítico que o axuga coa tradición literaria dos nenos antes dita. Como exemplo serviría o momento en que di que algo non é verdade porque “o din nas noticias”. Ten tamén un logrado ton poético coma cando di que “quen arroupa o mar para que estea quente...” ou pide pegamento para que non caian as estrelas. Finalmente, debemos sinalar un aspecto xocoso de tipo escatolóxico coma nas sentencias que lle di á súa nai “e ti xa sabes por propia experiencia que á noite vou querer facer caca”, ou cando comenta que ven de facer “un purrún que súa”.

Dentro das ideas do texto destaca a defensa dunha sociedade máis xusta e sobre de todo, a defensa da lingua galega, defensa que chega a ter matices rotundos coma cando na páxina 83 Ío pregunta sobre a razón dos que non falan galego. Neste aspecto o pai decántase claramente polo monolingüismo; quizá porque é moi consciente da actual situación da lingua galega que non avanza con toda a intensidade que debería e que se enfrenta coa problemática dunha sociedade que se decanta pola aprendizaxe doutras linguas de ámbito máis xeral e o uso da lingua dominante na súa situación diglósica.

Resumindo, o libro ten unha alta dose de orixinalidade, resulta crible e o contido mantén unha frescura e tenrura que consegue o obxectivo de devolver ó lector, por uns instantes, ó prático e creativo mundo da infancia.

Diego GONZÁLEZ CALLES

FERNÁNDEZ, Carlos (ed.) (2005): *Culturas, civilizacións e sociedade global. I Encontro de Mondariz-Balneario*, Vigo, Galaxia-Fundación Carlos Casares, pp. 243.

Este libro é unha recolleita das diferentes intervencións de destacados intelectuais como Josep Borrell, Gema Martín Muñoz, Fernando Savater, Eugenio Trías, Darío Valcárcel e Darío Villanueva nos I *Encontros de Mondariz-Balneario* de setembro de 2003 organizados pola Fundación Carlos Casares, institución que herdou o espírito do debate libre impulsado por Casares na revista *Grial* e que tenta, a través destes Encontros e outras moitas actividades interculturais, tender unha ponte entre Galiza e o mundo.

Neste sentido, Carlos Fernández, director dos *Encontros* e editor do volume, sinala na Presentación do libro que estes xurdiron como intento de resposta á pregunta polo lugar da opinión pública nun mundo electrónico e globalizado coma o dos derradeiros anos do século pasado e os últimos do actual; séculos nos que a guerra de Iraq, os atentados ás torres xemelgas, e a elaboración dunha Constitución para Europa, se contan entre os sucesos máis destacados.

Con relación a isto, Josep Borrell, presidente do Parlamento Europeo, defendeu na súa intervención “Europa na sociedade global” (pp. 17-34) a existencia da Unión Europea, considerándoa como un elemento unificador e fortificador dos diferentes estados que a integran, e instou aos pobos a participar activamente nas decisións políticas dos seus gobernos.

“Despois de Iraq: Panorama das relacións internacionais” (pp. 45-62), o traballo do politólogo e xornalista Darío Valcárcel, sinalou as características da intervención dos EE.UU. no Oriente Próximo e, entre outras cousas, lembrounos a (¿optimista?) declaración do vicepresidente Cheney antes da salvaxe invasión norteamericana nas terras orientais: “Se invadimos Iraq, as nosas tropas serán recibidas, sen dúbida, como liberadoras. Sen dúbida” (p. 59).

Gema Martín Muñoz falou do islamismo e dos procesos de secularización-laicización da política no mundo árabe (“Islamismo e secularización”, pp. 75-97). Despois de facer unha exhaustiva análise da historia dos nacionalismos e os socialismos islámicos deixou claro o máis importante, o verdadeiro sentir da xente

Cando un vai ao mundo árabe e fala coa xente da rúa, coas elites, sexan islamistas ou dos sectores secularizados, as palabras claves no seu reproche e na súa experiencia con respecto á política internacional (omnipresente agora mesmo nesta parte do mundo) é inxustiza, é humillación e é soidade; é dicir, illamento (p. 97).

Máis aló de concordar ou non coa súa opinión, debemos destacar o interesantísimo relatorio de Darío Villanueva acerca da “morte da literatura” (“Literaturas e civilizacións”, pp. 109-123) como consecuencia da censura exercida pola excesiva tendencia á corrección política que pon en pé de igualdade calquera manifestación literario-cultural e fai así perigar o valor propedéutico da literatura. Centrouse especialmente nos fenómenos do multiculturalismo, da deconstrución, e na “estéril” produción da teoría literaria actual nos claustros universitarios norteamericanos.

“Dereitos universais e natureza humana” (pp. 155-175) foi o título que Fernando Savater elixiu para falar do que caracterizou como “un conxunto de dúbidas ou unha pregunta” (p. 155), é dicir, o “humano” exercicio dos dereitos humanos. Para salientar a problemática relación do home coa cultura e a natureza, afastouse dos exemplos da historia da humanidade (dende a *performance* dun artista chinés na televisión inglesa, pasando polo nazismo, voltando a Aristóteles, ou lembrando o libro *A condición humana* de Hannah Arendt) e rematou marxistalmente sinalando

Que o humano recoñeza o humano, en parte por natureza e en parte por fraternidade simbólica, que o humano busque a humanidade baixo a pluralidade das súas manifestacións, que os homes crezan e vivan entre humanos, sempre valiosos uns para outros, pero que nunca uns sexan artificial manufactura dos outros e deban consideralos asimetricamente, xa non como semellantes, senón

como creadores. Tal e, se mal non me engano, o proxecto que hoxe elixiría pola humanidade. (p. 174)

Finalmente, Eugenio Trías explicou as teses fundamentais do seu libro *A idade do espírito* (“Filosofía e relixión no século XXI”, pp. 201-215). Destacamos soamente nestas páxinas o seu interesante enfoque do fenómeno relixioso destes tempos como feito integrado ao concepto de razón

É pensable e posible unha relixión da intelixencia e unha relixión da liberdade. Chámolle a “relixión do espírito”, na que o importante é mediar o carácter inmediato dos literalismos (p. 210)

Todos estes textos complétanse coas intervencións dos asistentes, as que os acrecentan e enriquecen. En síntese, o lector topará neste libro unha interesante achega a moitos problemas do mundo contemporáneo.

M.ª Gimena DEL RÍO

FERNÁNDEZ, Miguel Anxo (2004): *Capitol, última sesión*, Vigo, Editorial Galaxia, pp. 161.

En *Capitol, última sesión*, Miguel Anxo Fernández volve á súa grande paixón: o cinema. Tamén presente na súa obra anterior, *Un nicho para Marilyn*, aínda que máis tanxencialmente, aquí tórnase o eixo dunha colección de trece relatos que recollen, entre nostalgia e humor, o impacto da nova arte en diferentes xeracións. De “cousa meiga” a “ritual máxico”, arredor do cal unha serie de personaxes tecen e destecen as súas vidas, cruzándose nos distintos relatos.

O libro presenta cada un dos cadros en orde cronolóxica, adaptando o estilo á época reflectida neles. Así, dos primeiros relatos (“1917. Os apaches de Avelino o matachín”; “1922. A foto do Bruxo”) destaca o seu carácter oral, as descrições vivas que fan ó lector participe desa audiencia virxe que presenza o milagre do cine por primeira vez:

A primeira secuencia, con aquelas imaxes un chisco apuradas que semellaban frenéticas, xa adiantaba que os apaches cran xente de nulo razoar e que arranxaban os preitos a setadas e coiteladas [...]. Onde a xente berrou arrepiada foi cando un lle arrincou o coiro do cabelo á muller que aínda alentaba.

Pero ó mesmo tempo, dese arrepiado inicial vai xurdindo unha fascinación ó descubri-lo cinema como fábrica de soños, refuxio e mais evasión, sendo, na segunda historia, anhelado encontro con fantasías.

O ton tinxese dun leve negro ó chegar ós anos corenta, atopando en “1944. Carol mon amour” un comezo con narrador en primeira persoa digno do xénero:

O informe aseguraba que a letra e a sinatura eran auténticas. Acudira a unha prestixiosa consultora grafoló-